

Анастасія ДІДЕНКО
доцент кафедри аналітичної
економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук, доцент

МОДЕЛЮВАННЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ

В основі будь-якої господарської діяльності лежить прийняття оптимальних управлінських рішень для досягнення стратегічних цілей, що передбачає взаємодію із зовнішнім середовищем, мінливість якого вимагає серйозного обґрунтування управлінських рішень та застосування методів по мінімізації негативних наслідків цієї взаємодії. Тобто учасники економічних відносин функціонують в умовах невизначеності, але при цьому сфера їх зацікавленості може бути як різною, так і спільною, що й створює конфлікт бізнес-інтересів.

У роботі [1] зазначають про шість способів для усунення бізнес-протиріч. Перший, це нейтралізація об'єкта конфліктної бізнес-ситуації. Другий полягає у встановленні визначених норм при використанні об'єкта конфлікту. Третій спосіб передбачає передачу об'єкта конфлікту іншому суб'єкту або ще називається компенсаційний спосіб. За четвертим способом необхідно відокремити одну від одної конфлікуючі сторони. П'ятий прийом полягає у пошуку загальних інтересів для перенесення відносин суб'єктів в іншу площину. І, нарешті, за шостим способом залучають третю сторону.

Залучення посередників передбачає вирішення конфліктних ситуацій без звертання до суду. Ця діяльність має назву медіація, тобто «діяльність професійних посередників, які спрямовують учасників юридичного спору до компромісу і врегулювання спору самостійно самими учасниками» [2, с. 39]. Найбільш популярною ця форма врегулювання конфліктів є у країнах Європейського Союзу, США, Австралії, а глобалізаційні процеси сприяють поширенню цих ідей і в Україні [3, с. 172].

Розглядають наступні два види парадигм, що визначають межі моделей медіації. Як зазначають у монографії [2, с. 89], перша – це інтерпретативна парадигма, в її базисі лежить гуманітарна наука, приклади та власне викладення. Друга – це раціонально-наукова парадигма, яка ґрунтується на соціальних науках та теорії ігор.

Як зазначають у [4, с. 160] теорія ігор представляє собою теоретичний базис математичних моделей прийняття оптимальних рішень у стратегічних ситуаціях ринкових відносин, що мають характер конкурентної боротьби, в яких успішність суб'єкта залежить від рішень інших сторін конфлікту.

Тобто, під час вирішення конфліктів варто, перш за все, визначити його учасників, з'ясувати можливі наслідки, а допомогти із вирішенням цих питань має теорія ігор, де всі взаємовідносини бізнес-конфліктів можуть бути представлені у виді математичних співвідношень. Формалізація конфліктів через мову теорії ігор представляє собою набір наступних атрибутів [5, с. 18-19]:

- множина гравців, де кожен гравець має свій номер;
- набір стратегій, що формують загальну ситуацію, який складається з окремих стратегій всіх гравців. Розрізняють прийнятні ситуації та ситуації рівноваги;
- виграти гравців, які представляють собою вираження ступеня задоволеності інтересів кожного гравця в ситуації що склалася;
- власне сама гра, тобто система, що відповідає стану певної гри;
- рішення гри.

Отже, загалом варто зазначити, що обґрунтоване прийняття управлінських рішень є гарантією ефективного функціонування суб'єкта підприємницької діяльності, при цьому застосування апарату теорії ігор сприяє появі додаткових перспектив регулювання діяльності у бізнес-конфліктах.

1. Мельник А.Г., Мельник О.І., Іванців Р.Я. Ефективні засоби вирішення бізнес-конфліктів в умовах ринкової економіки. Ефективна економіка. 2020. № 8. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2020/66.pdf

2. Мазаракі Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика : монографія. Інститут

законодавства Верховної Ради України. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 276 с.

3. Ципіна, Д. С. Аналіз структури медіативної компетентності студентів економічних спеціальностей. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Випуск 17. Т. 1. С. 171-175.

4. Ставицький О.В. Використання математичного інструментарію теорії ігор в економіці. *Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці* : Матеріали V Міжнародної науково-методичної конференції. Чернівці : Друк Арт, 2017. С. 160-161

5. Моделювання конфліктів в економіці: звіт про НДР (остаточний) / кер. М.М. Петрушенко. Суми: СумДУ, 2017. 132 с.

Марія ДОЛИНСЬКА

завідувач кафедри
господарсько-правових
дисциплін Інституту права
Львівського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ МЕДІАТОРА СУБ'ЄКТАМИ НОТАРІАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Діяльність нотаріату має певну спільність із діяльністю інших органів цивільної юрисдикції.

Ми погоджуємося з думкою В. Комарова та В. Баранкової, що нотаріальна діяльність має превентивний (попереджувальний) характер, захищаючи права і законні інтереси громадян від можливих порушень у майбутньому, надаючи нотаріальним документам безспірного характеру [1, с. 37].

На нашу думку, нотаріальна діяльність – це різновид юридичної діяльності, що має превентивний (попереджувальний) характер та охоплює сукупність постійно або систематично здійснюваних публічних дій, спрямованих на юридичне закріплення безспірних цивільних прав та фактів (надання офіційної сили, вірогідності юридичним правам, фактам та документам), які здійснюються органами нотаріату та квазінотаріату, з метою забезпечення захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, які звернулися по вчинення нотаріальних дій та надання правової допомоги [2, с. 37].

З часу прийняття в незалежній Україні Закону України «Про нотаріат» у 1993 році, в діяльності органів нотаріату відбулися значущі зміни, які стосувалися як розширення кола суб'єктів нотаріального процесу так і розширення видів виконуваних ними функцій.

У першу чергу це стосується найважливішого та найбільшого за чисельністю, серед органів нотаріату та квазінотаріату, суб'єкта – нотаріусів.

Прийнятим у листопаді 2021 року Законом України «Про медіацію» укотре було розширено функції нотаріальних органів держави.

З аналізу вищевказаного закону вбачається, що нотаріуси відтепер мають право, додатково до вчинення нотаріальних дій, які спрямовані на юридичне закріплення безспірних цивільних прав і фактів, також здійснювати медіацію, як позасудову процедуру врегулювання конфліктів (спорів).

На думку авторів цього дослідження, варто зупинитися на суб'єктах нотаріального процесу, що матимуть право на проведення медіації у нотаріаті.

Загально відомо, що українські нотаріуси працюють як в державних нотаріальних контрах та державних нотаріальних архівах, а також займаються приватною нотаріальною практикою.

Законодавець встановлює, що медіатором може бути фізична особа, яка не має судимості, цивільна дієздатність якої не обмежена, не є недієздатною особою, а також пройшла базову підготовку медіатора як Україні, так і за кордоном.

Тобто, до особи медіатора, огульно, законодавець не виставляє жодних «особливих вимог» (зокрема, щодо наявності правничої освіти, вікового цензу та навичок практичної діяльності), що, на нашу думку, може призвести у майбутньому до конфліктів та судових спорів.

Нормами підпункту 6 розділу четвертого «Прикінцеві та перехідні положення»